

Tausaga Fa'asāina o Tagata Talavou i Gāluega Faigatā

ĀFAI E I LALO IFO O LE 15 OU TAUSAGA E IAI NOFOAGA E LĒ MAFAI ONA 'E FAIGĀLUEGA AI

E tatau i lē o 'e faigāluega ai ona ia uia la'asaga talafeagai uma ina ia fa'amautinoa, 'āfai e i lalo ifo o le 15 tausaga lou matua, e lē mafai ona 'e faigāluega i so'o se itu o le fale faigāluega pe'āfai

- 'Olo'o saunia po'o faia ai ni 'oloa mo le fa'atauina atu
- So'o se gāluega faufale 'olo'o faia
- So'o se gāluega tatu'u lā'au po'o se fa'apalasi o lā'au 'olo'o faia
- So'o se gāluega 'olo'o faia i lenā vāega e ono lamatia ai 'oe.

E lē 'apalai lenei tulāfono pe'āfai 'e te faigāluega i le 'ōfisa i taimi 'uma po'o se vāega e fa'aaogā e fa'atau ai ni mea.

'A I LALO IFO O LE 15 OU TAUSAGA E LĒ MAFAI ONA 'E GALUE PE'ĀFAI 'E TE ONO LAVEA AI

E tatau i lē o 'e faigāluega ai ona ia uia la'asaga talafeagai uma ina ia fa'amautinoa e lē fa'atonuina oe 'e si'i so'o se mea pe fai se gāluega e ono āfāina ai lou soifua mālōlōina. 'O nisi taimi e sili le iloa e lou pule o mea e mafai ona 'e lavea ma mea 'e te lē lavea ai. 'Ae iai nisi taimi 'e te iloa lelei ai e 'oe.

'Ia manatua e tatau ona 'e tu'u le faia o so'o se gāluega 'e te lagona e lē saogālēmū mo 'oe ma isi. Fesili i lau supavaisa, o lē o 'e faigāluega ai, ma 'aua ne'i 'e toe galue se'i vaganā 'ua 'e mautinoa 'ua saogālēmū lau gāluega.

'A I LALO IFO O LE 15 OU TAUSAGA E LĒ MAFAI ONA 'E FA'AAOGĀINA MASINI

E tatau i lē o 'e faigāluega ai ona ia uia la'asaga talafeagai uma ina ia fa'amautinoa 'e te lē galue pē fesoasoani i gāluega e fa'aaogā ai masini. E aofia ai le fa'aaogāina ma le fa'amamāina o so'o se mea faigāluega e ola i se afi po'o se masini.

'A I LALO IFO O LE 15 OU TAUSAGA E LĒ MAFAI ONA 'E 'AVEINA PĒ TI'ETI'E I SE MASINI TOSOMASINI (TRACTOR) PO'O SE ISI LAVA ITŪ'ĀIGA MASINI

E tatau i lē o 'e faigāluega ai ona ia uia la'asaga talafeagai uma ina ia fa'amautinoa, 'āfai e i lalo ifo o le 15 ou tausaga, 'a'o 'e iai i totonu o le fale faigāluega e lē mafai ona 'e:

- aveina so'o se masini; po'o le
- ti'eti'e i so'o se masini pe'ā 'o tosoina po'o pipipi'i i so'o se mea; po'o le
- ti'eti'e i so'o se mea 'olo'o tosoina po'o pipipi'i i so'o se masini. 'O le "masini" o lona uiga o se masini tosomasini ma 'enisini e una'i e i latou lava latou i se afi (self-propelled mobile mechanical plant), e 'ese mai i ta'avale, loli, uilaafi, po'o masini e 700 kilokalama le mamafa pē itiiti fo'i.

E iai le fa'atagaga mo ē 12 tausaga ma luga atu e gālulue fa'akonekarate i fa'atoaga, ua fa'ataga ai oe e te 'aveina pē ti'eti'e i ni masini tosomasini, pe'āfai lenā 'ua matua'i a'oa'oina po'o lo'o faia ni au a'oa'oga.

'A I LALO IFO O LE 16 OU TAUSAGA E LĒ MAFAI ONA 'E GALUE I LE PŌ

'Āfai e i lalo ifo o le 16 ou tausaga, e lē mafai ona 'e galue i le vā o le 10 i le pō i so'o se aso ma le 6 i le taeao o le aso e soso'o ai. E tatau i lē o 'e faigāluega ai ona fa'amautinoa lou lē galue, se'i vaganā ua ogatusa lenei ma se tulafono ua iai ma faamaonia mo le faatinoga o gāluega. Siaki i lou pule poo le Matāgāluega o Leipa e fa'atatau i se tulafono.

TAGATA TALAVOU O LO'O GĀLULUE FA'AKONEKARATE

E amata iā Aperila 1, 2009 ona apalai fo'i nei tulafono i tagata talavou o loo faia gāluega fa'akonekarate. 'Āfai e fesiligaia 'oe 'e te galue fa'akonekarate, e tatau ona lua talanoa ma se tagata matua ma/po'o le Matāgāluega o Leipa.

E FA'ASĀINA MĀLŌ ASIASI

'A i lalo ifo o le 15 ou tausaga e lē fa'atagaina 'oe i totonu o se fale faigāluega pe'āfai 'olo'o

- Gaosia ma sāuniuni ni 'oloa e fa'atau atu
- Faia so'o se gāluega faufale
- Faia so'o se gāluega tatu'u lā'au po'o se fa'apalasi o lā'au
- Faia so'o se gāluega i itū nā e ono lamatia ai 'oe.

E lē 'apalai lenei mea pe'āfai –

- 'olo'o e iai i se vāega e māsani ona fa'aaogā e tagata lautele
- e māsani ona 'e i lalo o le va'ava'aiga a se tagata matua
- 'olo'o 'e iai i se 'ōfisa po'o se vāega o lena nofoaga e fa'aaogā e fa'atau ai ni mea.

O ni tagata asiasi e i lalo ifo o le 15 tausaga, e lē mafai ona 'aveina pē ti'eti'e i ni masini tosomasini po'o ni masini e pei o fokilifi. E iai le fa'atagaga mo ē 12 tausaga ma luga atu e gālulue faifa'atoaga, ua fa'ataga ai oe e te 'aveina pē ti'eti'e i ni masini tosomasini, pe'āfai lenā 'ua matua'i a'oa'oina po'o lo'o faia ni au a'oa'oga.

'Āfai 'e te lē 'o mautinoa au āiā tatau i lou fale faigāluega, asiasi i le 'upega o feso'ota'iga www.dol.govt.nz pē telefoni le Matāgāluega o Leipa i le 0800 20 90 20

'O lenei fa'amatalaga e na'o se ta'iala ma e ono lē 'o 'ato'atoa mo nisi tūlaga. 'Ia 'aia ne'i fa'aaogāina e sui ai ni fautuaga fa'aletulāfono po'o fautuaga a ē popoto.

ISBN 978-0-478-28173-6

'Ia 'e iloa ou āiā tatau!

